

Inici

La literatura a l'educació infantil

nuvibo

dv., 06/07/2018 - 10:54

Corroero, Cristina; Real, Neus (eds.). *La literatura a l'educació infantil*. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat, 2017. 156 p. (Temes d'infància; 73). ISBN 978-84-945290-6-1. 16 €.

La literatura a l'educació infantil forma part de la col·lecció «Temes d'infància», publicada per l'Associació de Mestres Rosa Sensat. El volum ha estat coordinat per les autores Cristina Corroero i Neus Real, membres del Grup de Recerca de Literatura Infantil i Juvenil i Educació Literària de la Universitat Autònoma de Barcelona (GRETEL) i així mateix, professores del Departament de Didàctica de la Llengua i la Literatura, i de les Ciències Socials de la Facultat de Ciències de l'Educació de la UAB.

El llibre està destinat a persones que es dediquen a l'educació infantil i tinguin necessitat de recursos per a la formació d'una biblioteca escolar i l'acompanyament de les primeres etapes dels lectors literaris. El volum neix al voltant de les sessions del Grup de Treball Art i Literatura de l'Associació de Mestres Rosa Sensat i està compost per cinc capítols, dedicats a cinc qüestions claus, imprescindibles per a la introducció i promoció de la lectura literària dins de l'entorn escolar. Com diem, el contingut s'adreça als temes claus, que són tractats de manera singular per les diferents autores que participen en el llibre, sempre amb la voluntat d'enllaçar els principis teòrics de l'educació literària infantil amb pràctiques efectives.

Els cinc capítols que l'integren són:

1. Psicologia i literatura infantil (Montse Colilles)
2. Currículum i primera educació literària: de l'oralitat a la llengua escrita (Maria Rosa Gil)
3. L'educació literària a l'etapa infantil (Cristina Corroero i Neus Real)
4. Els llibres. Una selecció. (Amàlia Ramoneda)
5. Experiències didàctiques.

“ Resulta especialment interessant el primer capítol, que inicia Montse Colilles amb una exposició sobre les necessitats vitals dels infants a les primeres etapes del seu desenvolupament psicològic. Aquest apartat ens presenta una reflexió ben documentada i formulada sobre com els nens i nenes accedeixen a l'univers del llibre, establint diverses etapes que vinculen l'objecte literari amb el seu creixement i la seva evolució cognitiva i vital.

Aquesta relació entre els infants i el llibre es vincula indefectiblement amb l'ingrés dels nens i nenes al llenguatge, que en una primera etapa es reflecteix en la recerca de llibres que treballen l'anticipació. L'autora reconeix un segon estadi, el del mirall, fonamentat en la construcció de la identitat de l'infant, que té la seva correlació literària en llibres que parlen sobre la seva quotidianitat, sobre el que fan i coneixen. El tercer dels estadis, atén un infant que ja parla, amb repeticions que ajuden a la memorització, sempre amb l'adult com a referent. És aquí també on ens comencem a trobar amb històries que serveixen per al desplaçament de les pors dins d'un marc de previsibilitat. El quart estadi seria el que ens situa davant dels nanos que comencen el seu trajecte escolar a primària, el temps vital que va des dels tres als sis anys, quan neixen les preguntes i qüestionaments del nen sobre si mateix, com a individu i ésser social. Aquí sorgeix la necessitat d'oferir als infants una literatura fonamentada en relats més complexos, que estimulen i promouen el seu pensament imaginari i ofereixen estructures de pensament que permeten una aproximació oberta a les preguntes que es formulen els nens i nenes en aquesta etapa de les seves vides.

És també, i aquest és probablement l'aspecte més interessant de l'exposició, un moment on els petits lectors demanen la presència de personatges dolents als contes, perquè ja són capaços de veure les dues cares del món. No s'hi esperen un món uniforme, blanc, pla. Saben que això no existeix. Entenen que hi ha matisos, i busquen històries que els ajudin a entendre la complexitat de les reaccions i comportaments humans sense amagar les seves variants. Els nens i nenes són capaços, en definitiva, d'entendre i objectivar les històries i extreure conclusions, i aquests són els tipus d'històries que els calen. És un procés d'immensa complexitat en el qual, evidentment, resulta imprescindible la presència i participació constructiva d'un adult mediador.

El segon dels capítols de l'obra ens convida a recórrer un trajecte que s'inicia en els relats de transmissió oral i desemboca en un patrimoni comú de narracions que perfilen i enriqueixen un corpus compartit d'històries. L'autora reivindica la necessària pervivència d'aquest llegat.

El tercer dels apartats que se'ns presenta en aquesta obra de reflexió coral exhibeix, un altre cop, una interessantíssima aproximació al llibre en si mateix. Es tracta d'una anàlisi que viatja des de la teoria a la pràctica, qüestionant estructures lèxiques establertes, com és el cas del terme «conte», que ha deixat de tenir vigència, en opinió de les autores, davant de la nova literatura infantil il·lustrada, i molt especialment de l'àlbum il·lustrat, que transforma el contingut del text a partir de la utilització de diversos llenguatges que s'entrellacen en un nou paradigma de narració.

La principal aportació d'aquest text és, precisament, l'esbós d'una taxonomia del text infantil creada a partir de l'exploració d'elements compartits. Aquesta classificació serveix de fonament per a l'estudi d'altres elements, tan importants com el mateix llibre, a l'hora de plantejar-se la construcció d'una biblioteca d'aula: des dels espais destinats a la biblioteca fins a l'itinerari d'activitats possibles que poden servir, en últim terme, per aconseguir l'objectiu final: la construcció d'un pont entre el petit lector que s'inicia a la literatura i els adults que des de les seves diverses responsabilitats busquen obrir-li les portes de la lectura de bat a bat.

Aquests són els capítols que més aporten, dins de l'àmbit de la teoria, als professionals de l'ensenyament, però també al lector curios i a tots aquells que treballen en la construcció d'una biblioteca escolar.

Són reflexions, totes elles, fonamentades en lectures acurades i, el que és més important, en l'experiència i el tracte amb els nanos i el mateix llibre. Això té dues conseqüències de caràcter pràctic que troben el seu reflex en els darrers capítols del llibre, el quart, dedicat a oferir una proposta de títols, i el cinquè, que ofereix exemples pràctics de la feina que fan determinades escoles al voltant de les seves biblioteques.

que tan determinades escoles al voltant de les seves biblioteques.

Pel que fa al quart capítol, ens mostra una seqüència força ben seleccionada de títols que, sense dubte, poden formar part d'un primer catàleg de llibres que enriquirien amb la seva presència la biblioteca de qualsevol escola. Són lectures de les quals se'ns ofereix, així mateix, una ressenya comentada que presenta els temes tractats pel llibre i el seu possible encaix dins del projecte específic que vulguin treballar a la biblioteca, la classe o institució escolar.

En últim terme, com dèiem, al capítol cinquè ens trobem amb una selecció d'activitats que han portat a terme amb èxit al llarg dels últims anys algunes escoles, per tal de dinamitzar i omplir de contingut les seves biblioteques. Dins d'aquest marc s'inscriuen cinc experiències exemplars:

La feina realitzada a l'EBM (Escola Bressol Municipal) El Niu, de Sant Cugat del Vallès, al voltant dels Prelibri, de Bruno Munari, treballant conceptes com el reconeixement i el joc.

El segon: a partir dels llibres *De què fa gust la Lluna* i *Corre, corre, carbasseta*, el projecte «Viure i sentir a través dels àlbums», desenvolupat per l'EBM Can Caralleu, a Barcelona.

El tercer: impressionant, al voltant dels llibres de Květa Pacovská d'una de les biblioteques escolars més rellevants de Barcelona: la mediateca del Lycée français de Barcelona.

El quart: una experiència d'educació literària a l'Escola Orlandai, a Sarrià, dins de la Biblioteca Marta Mata, oberta el 1956; una pionera indiscutible a Barcelona amb la seva festa dels contes, que implica a les famílies.

I per últim, l'experiència de l'Escola Joan Maragall, de Rubí i la seva «Biblioteca viva».

Tots ells són projectes vius, on la biblioteca esdevé el nucli essencial de l'activitat escolar i la lectura s'allunya dels paràmetres més canònics per convertir-se en un espai protagonista, una eina transformadora de la quotidianitat dels alumnes.

Miguel Ángel Rincón i Júlia Blázquez, de [La Petita](#)

tipus document

[altres treballs](#)

[Butlletí](#)

Blog de l'Escola de Llibreria 2013-

[Facultat d'Informació i Mitjans Audiovisuals – Universitat de Barcelona](#)

[Gremi de Llibreteres de Catalunya](#)

Segueix-nos també a: